Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003754

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-07-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Довбня Олексій Юрійович

2. Oleksii Dovbnya

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8720-5986

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: В11

Назва наукової спеціальності: Філологія (за спеціалізаціями)

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Філологія (германські мови, література зарубіжних країн та перекладознавство)

Дата захисту: 04-09-2026

Спеціальність за освітою: Середня освіта (мова та література: англійська та німецька)

Місце роботи здобувача: Успенський ліцей Онуфріївської селищної ради Кіровоградської області

Код за ЄДРПОУ: 23232820

Місцезнаходження: вул. Шкільна, с. Успенка, Онуфріївський р-н., 28120, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15731

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 16.21.51, 16.41.21, 19.21, 16.21.29

Тема дисертації:

1. Метафорика медійного образу Ілона Маска (на матеріалі даних англомовних корпусів

2. Metaphorics of Elon Musk's Media Image (Based on the Data from English-Language Corpora)

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена вивченню метафори як інструменту формування медійного образу Ілона Маска в межах дискурсу бізнес-медіа у руслі когнітивного корпусно-орієнтованого критичного дискурс-аналізу. Матеріалом дослідження є спеціалізовані англомовні корпуси текстів бізнес-видань (The Street, Business Insider, The International Business Times, Forbes та інших) загальним розміром 7 035 578 токенів, а також корпус ілюстрацій до статей та обкладинок журналів, що містять метафори представлення Ілона Маска. Дослідження спирається на новітні здобутки теорії концептуальної метафори, теорії блендингу, медіалінгвістики, когнітивного критичного дискурс-аналізу, когнітивної семіотики та корпусної лінгвістики. Медійний образ Ілона Маска розглядається як актуалізований у дискурсі бізнес-медіа цілісний ментальний образ, який є результатом концептуальної інтеграції корелята і референта метафор на різних рівнях схемності (образ-схем, доменів, фреймів та ментальних просторів). Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше у вітчизняній англістиці описано вербальні засоби реалізації метафор, що концептуалізують образ Ілона Маска, і визначено набір метафоричних моделей у дискурсі бізнес-медіа, спираючись на

емпіричну базу спеціалізованих англомовних електронних корпусів; виявлено основні конфігурації мультимодальних (вербально-пікторіальних) метафор, які формують образ Ілона Маска; висвітлено роль концептуальних метафор різних рівнів схемності у формуванні медійного образу бізнес-лідера та реконструйовано медійний образ Ілона Маска на базі побудованих спеціалізованих корпусів вербальних і мультимодальних даних з медіатекстів бізнес-видань. Робота складається з чотирьох розділів, де викладено теоретичні та методологічні підвалини дослідження дискурсу бізнес-медіа, описано процеси метафоричної концептуалізації образу Ілона Маска, розроблено методологію корпусно-орієнтованого вивчення метафор у текстах бізнес-медіа, виділено метафоричні моделі вербальних концептуальних метафор та основні конфігурації мультимодальних метафор, що актуалізують медійний образ підприємця. У першому розділі "Принципи когнітивного аналізу образу Ілона Маска у дискурсі бізнес-медіа" описано теоретичні засади когнітивно-дискурсивного дослідження формування медійного образу Ілона Маска в дискурсі бізнес-медіа. У другому розділі "Корпусна методологія дослідження концептуальних метафор у дискурсі бізнес-медіа" визначено джерела матеріалу аналізу – базу даних LexisNexis та програмне забезпечення AntConc, які обрані для збору і систематизації даних, та детально описано методи конкордансного аналізу, кластерного аналізу, колокаційного аналізу та аналізу частотних патернів, що були використані як інструменти аналізу. Запропоновано поетапну методику корпусного аналізу, яка дозволяє опрацювати значні масиви текстів та отримати статистично точні і достовірні дані. У третьому розділі "Метафоричні моделі вербалізації ментального образу Ілона Маска у дискурсі бізнес-медіа" описано основні метафоричні моделі, які конструюють образ Ілона Маска у дискурсі бізнес-медіа. За ступенем продуктивності виявлено і систематизовано продуктивні моделі з корелятивними доменами ВИСОТА, СПОРТ / ГРА, ВІЙНА, ЦЕНТР, СИЛА, НАДПРИРОДНЕ, ТВАРИНА і обмежено продуктивні моделі. У конструюванні медійного образу Ілона Маска домінують метафори ВІЙНИ за моделлю BUSINESS IS WARFARE і СПОРТУ / ГРИ за моделлю BUSINESS IS A GAME, які разом становлять до 30% усіх вербальних метафор в корпусі (48□796 одиниць). Вони акцентують провідні когнітивні ознаки образу: агресивна бізнес-експансія, конфліктність, лідерство. Орієнтаційні метафори MORE IS UP, CONTROL IS UP, STATUS IS VERTICALITY з корелятивним доменом ВИСОТА (16,76% корпусу) проєктують абстрактні бізнесові й персональні характеристики Ілона Маска на просторову шкалу. У четвертому розділі "Мультимодальні метафори, що актуалізують образ Ілона Маска у дискурсі бізнес-медіа" виявлено і систематизовано п'ять основних конфігурацій мультимодальних (вербально-пікторіальних) метафор за параметрами модусу корелята і референта та за типом їх взаємовідношення реконструйовано медійний образ Ілона Маска. За сукупністю ознак, концептуалізованих виявленими вербальними і мультимодальними метафорами, реконструйовано аксіологічно суперечливий медійний образ Ілона Маска, поляризований між сакралізацією та демонізацією. Ядро образу утворюють когнітивні ознаки "агресивність", "деструктивність", "харизматичне лідерство", а його периферію – когнітивні ознаки "ризикованість", "конфліктність", "непередбачуваність".

2. The dissertation focuses on studying metaphor as a tool for shaping the media image of Elon Musk within business media discourse in the vein of cognitive corpus-oriented critical discourse analysis. The research material comprises specialized English-language text corpora of business publications (The Street, Business Insider, International Business Times, Forbes, and others), totaling 7,035,578 tokens, as well as a corpus of article illustrations and magazine covers. The research is grounded in the latest advancements in conceptual metaphor theory, conceptual blending theory, media linguistics, cognitive critical discourse analysis, cognitive semiotics, and corpus linguistics. Elon Musk's media image is viewed as a holistic mental construct actualized in business media discourse, emerging as the result of the conceptual integration of metaphor source and target domains at various levels of schematicity (image schemas, domains, frames, and mental spaces). The scientific novelty of the study lies in the fact that, for the first time in English studies conducted in Ukraine, it describes the verbal means of realizing metaphors that conceptualize the image of Elon Musk, and identifies a set of metaphorical models in business media discourse based on the empirical foundation of specialized English-language electronic corpora. The work consists of four chapters, which establish the theoretical and methodological foundations for studying business media discourse, describe the processes of metaphorical conceptualization of Elon Musk's image, develop a

methodology for the corpus-oriented study of metaphors in business media texts, and identify the metaphorical models of verbal conceptual metaphors along with the main configurations of multimodal metaphors that actualize the entrepreneur's media image. The first chapter, "Principles of Cognitive Analysis of Elon Musk's Image in Business Media Discourse," describes the theoretical foundations of the cognitive-discursive study of shaping Elon Musk's media image in business media discourse. The second chapter, "A Corpus-Based Methodology for Researching Conceptual Metaphors in Business Media Discourse," identifies the sources of the material under analysis (the LexisNexis database and AntConc software, which were chosen for data collection and systematization) as well as describes in detail the methods of concordance analysis, cluster analysis, collocation analysis, and frequency pattern analysis used as analytical tools. A step-by-step methodology for corpus analysis is suggested, allowing the processing of significant volumes of text to obtain statistically accurate and reliable data. The third chapter, "Metaphorical Models of Verbalization of Elon Musk's Mental Image in Business Media," describes the primary metaphorical models that construct Elon Musk's image in business media discourse. Based on their level of metaphoric productivity, highly productive models with the source domains HEIGHT, SPORT/GAME, WAR, CENTER, FORCE, THE SUPERNATURAL, and ANIMAL were identified and systematized, alongside marginally productive models. Metaphors of WAR (the BUSINESS IS WARFARE model) and SPORT/GAME (the BUSINESS IS A GAME model) dominate in constructing Elon Musk's media image, accounting for 30% of all verbal metaphors in the corpus (48,796 units). They emphasize the leading cognitive features of his image: aggressive business expansion, conflict, and leadership. Orientational metaphors MORE IS UP, CONTROL IS UP, STATUS IS VERTICALITY with the source domain HEIGHT (16.76% of the corpus) project Elon Musk's abstract business and personal characteristics onto a spatial scale. In the fourth chapter, "Multimodal Metaphors Actualizing Elon Musk's Image in Business Media Discourse," five primary configurations of multimodal (verbal-pictorial) metaphors are identified and systematized according to the parameters of the source and target modes and the nature of their interaction, ultimately reconstructing Elon Musk's media image. Based on the aggregate set of features conceptualized by the identified verbal and multimodal metaphors, an axiologically contradictory media image of Elon Musk has been reconstructed. The core of this image is formed by cognitive features such as "aggressiveness," "destructiveness," and "charismatic leadership," while its periphery comprises "risk-taking," "combativeness," and "unpredictability".

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Dovbnya O., Chrdileli T. Violence metaphors as image-making device for CEO in business media discourse: Corpus analysis. Psycholinguistics. 2024. Vol. 36(2). P. 121–146. DOI: https://doi.org/10.31470/2309-1797-2024-36-2-121-146
- Dovbnya O.Y. Religious metaphors as means of constructing Elon Musk's image in business media discourse. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2025. № 76. С. 45-48. DOI: https://doi.org/10.32782/2409-1154.2025.76.8
- Dovbnya O.Y. Conceptual metaphors with negative sentiment in English-language business media discourse. Закарпатські філологічні студії. 2024. Вип. 37. С. 91–96. DOI: https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.37.15

- Dovbnya O.Y., Chrdileli T.V. Metaphor resistance within business media discourse. Нова філологія. 2024. № 95. С. 15–21. DOI: https://doi.org/10.26661/2414-1135-2024-95-2
- Dovbnya O., Chrdileli T. Context-induced metaphoric creativity in business media discourse. Сучасні дослідження з іноземної філології. 2023. Вип. 2 (24). С. 57–65. DOI: https://doi.org/10.32782/2617-3921.2023.24.57-65
- Довбня О.Ю., Чрділелі Т.В. Концепт FIRE як донорська зона метафор у дискурсі бізнес-медіа (на прикладі публікацій ЗМІ про угоду Ілона Маска та Twitter). Закарпатські філологічні студії. 2022. Вип. 24(1). С. 86–90. DOI: https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.24.1.17

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість: використання результатів в освітньому процесі та у сфері медіааналітики

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0114U004320

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевченко Ірина Семенівна
2. Iryna Shevchenko

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2552-5623

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чрділелі Тетяна Василівна
2. Tetiana Chrdileli

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8257-9911

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

Код за ЄДРПОУ: 05385631

Місцезнаходження: вул. Університетська, Кременчук, Кременчуцький р-н., 39600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кравченко Наталія Кимівна
2. Natalia Kravchenko

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.15

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4190-0924

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дойчик Оксана Ярославівна
2. Oksana Doichyk

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7921-1868

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мартинюк Алла Петрівна

2. Alla Martyniuk

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2804-3152

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Нефьодова Олена Дмитрівна

2. Olena Nefyodova

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7328-8709

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Солощук Людмила Василівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Солощук Людмила Василівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Шевченко Андрій Олександрович
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна